

KÚRIA

Bfv.III.36/2013/7.szám

A Kúria Budapesten, a 2013. év szeptember hó 10. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

A nyereségvágyból, különös visszaesőként elkövetett emberölés büntettének kísérlete miatt H.K. ellen folyamatban volt büntetőügyben a terhelt által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Nyíregyházi Törvényszék 2.B.395/2011/31. számú, illetőleg a Debreceni Ítéltábla Bf.I.437/2012/7. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A felülvizsgálati eljárás során felmerült 4.210 (négyezer-kettőszáztíz) forint büntügyi költséget az állam viseli.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Nyíregyházi Törvényszék a 2012. május 25-én kihirdetett 2.B.395/2011/31. számú ítéletével H.K. terheltet bűnösnek mondta ki rablás büntetében [1978. évi IV. törvény (a továbbiakban régi Btk.) 321. § (1) bek.], valamint testi sértés büntetében [rég Btk. 170. § (1) és (6) bek. I. ford.], és ezért őt, mint többszörös visszaesőt, halmazati büntetésül 8 évi fegyházbüntetésre és a közügyektől 5 évi eltiltásra ítélte azzal, hogy feltételes

szabadságra nem bocsátható. Egyben a korábbi szabadságvesztés végrehajtása során engedélyezett feltételes szabadságot megszüntette, rendelkezett az előzetes fogvatartásban töltött idő beszámításáról, a bűnjelekről, valamint a bűnügyi költségről.

Kétirányú fellebbezések alapján eljárva a Debreceni Ítéltábla a 2012. szeptember 28-án meghozott Bf.I.437/2012/7. számú ítéletével az elsőfokú határozatot megváltoztatta. A terhelt cselekményét emberölés büntette kísérletének [régi Btk. 166. § (1), (2) bek. b) és h) pont] minősítette és - mellőzve a büntetés halmazati voltára utalást - a fegyházbüntetés tartamát 15 évre, a közügyektől eltiltás mértékét 10 évre súlyosította, egyben 5.500 forint vagyonekobzást is elrendelt. Egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

Az elsőfokú bíróság az elkövetéskor hatályos büntető törvényt alkalmazta.

A terhelt cselekményét - szemben a vád szerinti nyereségvágyból elkövetett emberölés büntettének kísérletével - arra hivatkozással minősítette rablás büntette és életveszélyt okozó testi sértés büntette halmazatának, mert az elkövetés indítéka és a végrehajtás módja, az annak során és az azt követően tanúsított magatartás nem alapozza meg az élet kioltására irányuló szándék megállapítását. A bántalmazás során használt pumpanyelet és ágyvég-darabot a helyszínen vette magához, azok nem az ölés tipikus eszközei. A terhelt részéről nem hangzott el az élet kioltására irányuló szándékra utaló kijelentés; mindvégig értékek átadását követelte, a pénz megkapását követően a sértettet már nem bántalmazta. A menekülés zavartalanságát, a cselekmény felfedezésének megghiúsítását célozta a telefonzsínór kitépése és az, hogy a lakást a sértettre zárta, aki - bár vérzett - de nem volt olyan magatehetetlen állapotban, amelyből arra kellett volna következtetni, hogy segítség nélkül a halála bekövetkezhet.

A másodfokú bíróság a jogi minősítés kapcsán kifejtette, hogy a terhelt szándéka eshetőlegesen a sértett életének kioltására irányult. Az elkövetéshez atipikus eszközöket - WC pumpát és fából készült bútorlábat - használt, azokkal két részletben, kitartó módon ütlegelte a sértettet, őt szinte kizárólag a fejtájékon 10-11 - ebből 3-4 nagy erejű, egyebekben közepes erejű - tompa erőbehatással bántalmazva. A sértett koponya ürtére megnyílt, sérülése közvetett életveszélyes volt, műtéti beavatkozást igényelt, melynek során koponyacsont-darabot kellett eltávolítani. A terhelt szándéka már a bántalmazás megkezdése előtt a sértett vagyoni értékének megszerzésére irányult, terhére a nyereségvágyból történő elkövetés megállapítható.

A másodfokú bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a terhelt nyújtott be felülvizsgálati indítványt a cselekmény jogi

minősítését támadva, enyhébb büntetés kiszabása érdekében, ekként a Be. 416. §-ának (1) bekezdés b) pontja alapján.

Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság minősítette helyesen a cselekményét tekintettel arra, hogy nem akarta a sértett életét kioltani, erre utaló kijelentése nem volt. Amit pedig a pénz megszerzése után tett, azt a biztonságos menekülése érdekében tette. Utalt arra is, hogy az ügyben az ügyész és a bíró egyaránt elfogult volt vele szemben.

A Legfőbb Ügyészség a BF.131/2013/1. számú átiratában a tényállást támadó részében törvényben kizártnak, egyebekben alaptalannak tartotta a felülvizsgálati indítványt, és a támadott határozat hatályban fenntartását indítványozta.

A Kúria az ügyben a Be. 420. §-ának (1) bekezdése alapján nyilvános ülést tartott, melyen a védő a felülvizsgálati indítványban foglaltakkal egyezően nyilatkozott. Az elsőfokú bíróság minősítését tartotta helyesnek azzal, hogy a cselekmény személyi szabadság megsértéseként is értékelendő és a büntetés enyhítése indokolt. Másodlagosan az eljárási szabálysértés okán a határozat hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását indítványozta.

A Legfőbb Ügyészség képviselője az írásbeli nyilatkozatával egyezően szólalt fel, a terhelt pedig a korábbi védekezését és a felülvizsgálati indítványában foglaltakat ismételte meg.

A felülvizsgálati indítvány az alábbiak szerint alaptalan.

A Kúria a felülvizsgálatot a Be. 423. § (1)-(5) bekezdése szerinti keretek között, tehát a megjelölt felülvizsgálati ok alapján és az indítvánnyal támadott részben, továbbá hivatalból a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontjában írtak szerint folytatta le.

A felülvizsgálat eredményeként olyan - a Be. 373. § (1) bekezdésének I. b) vagy c) pontjában, illetve II-IV. pontjának valamelyikében meghatározott - eljárási szabálysértést nem észlelt, amely a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontja szerinti felülvizsgálati oknak megfelel és ezáltal a jogerős ügydöntő határozat hatályon kívül helyezését eredményezné.

A terhelt a felülvizsgálati indítványában a bíró és az ügyész elfogultságára utalt. Ez azonban már csupán jogerő utáni, utólagos hivatkozás. A Kúria megállapította, hogy sem a bíró, sem az ügyész elfogultságára utaló peradat nincs.

Továbbá a támadott ügydöntő határozattal jogerősen elbírált ügyben az eljárás folyamán a terhelt sem a bíró, sem az ügyész ellen nem élt elfogultsági kifogással, így a bíró és az ügyész kizárásáról ezen az alapon döntés sem született. Az is megállapítható, hogy az

eljáró bíróval és ügyésszel szemben hivatalból észlelendő kizárások sem merült fel. Következésképpen szó sincs arról, hogy az ítélethozatalban a törvényben kizárt bíró vett volna részt; de arról sem, hogy az ügyész kizártsága folytán olyan személy távollétében tartották a tárgyalást, akinek a jelenléte a törvény szerint kötelező.

A felülvizsgálati eljárásban a Be. 423. § (1) bekezdése szerint a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó, ami a felülvizsgálati indítvánnyal nem támadható. Ebből következően azok az előadások, hivatkozások, amelyek - új tanúkihallgatásokat, szakértő bevonását célozva - tulajdonképpen a jogerős tényállást támadják, figyelmen kívül maradtak a felülvizsgálat során. A Kúria kizárólag a jogerős határozatban rögzített tények alapulvételével foglalhatott állást a minősítés törvényessége kérdésében.

Ami a cselekmény jogi minősítését ért támadást illeti, nem tévedett az ítélőtábla, amikor - megváltoztatva az elsőfokú bíróságnak a cselekmény rablással halmazatban életveszélyt okozó testi sértéskénti minősítését - a terhelt cselekményét egységesen nyereségvágyból, különös visszaesőként elkövetett emberölés bűntette kísérleteként értékelte.

Tény, hogy a terhelt célja a sértett pénzének megszerzése volt. A terhelt alappal tételezte fel: a sértett a valósággal ellentétesen tagadja, hogy pénze lenne; tudta ugyanis, hogy nevezett pálinkafőzéssel és kiméréssel foglalkozik.

Éppen ezért, e pénz megszerzése érdekében történt a kitartó bántalmazása, amely mindaddig tartott, amíg a sértett a pénzét át nem adta.

Egyértelmű tehát, hogy a terhelt valóban nem kívánta a sértett halálát - azaz egyenes szándék valóban nem róható a terhére -, ez azonban nem zárja ki, hogy a halállal kapcsolatban közömbös maradt, azaz az úgynevezett eshetőleges ölési szándékkal cselekedett.

Másrészt pedig a terhelt célja alapot ad a nyereségvágyból elkövetés megállapítására is az esetben, ha a cselekménye eshetőleges szándékkal elkövetett emberölés bűntette kísérletének minősíthető. A nyereségvágyból elkövetett emberölés ugyanis eshetőleges szándékkal is megvalósítható, az egyenes szándéknak a közvetlen vagyoni haszonszerzés tekintetében kell fennforognia.

Mindebből következően a cselekmény törvényes minősítését az dönti el, hogy a terhelt a sértett kitartó bántalmazása során felismerte-e a halála bekövetkezésének lehetőségét, vagy sem.

Erre a tudattartalomra pedig a cselekmény tárgyi oldalának és az alanyi oldalnak a gondos elemzésével lehet következtetni.

Valóban, a használt eszközök (WC pumpa, bútorláb) az emberölésnek

nem olyan tipikus eszközei, mint például a balta vagy a kés. Ugyanakkor méretüknél, jellegüknél, fizikai tulajdonságaiknál fogva megfelelő erővel és kivitelezési módozattal használva alkalmas eszközök akár halálos sérülés okozására is. Ezzel pedig a terhelt tisztában volt.

A bántalmazás az adott eszközökkel szinte kivétel nélkül a sértett fejére irányult. Ennek megfelelően a sérülések helye a fej; a kézen csupán védekező sérülések keletkeztek. A fej pedig köztudomásúan életfontosságú testrész, ezzel a terhelt is tisztában volt.

Az eszközhasználat adott módja tehát ezen a testtájékon alkalmas halálos kimenetelű sérülés okozására.

A fejre mért ütések száma nagy: 10-11 rendbeli erőbehatás érte ezt a területet, melyek közül 3-4 nagy erejű, míg a többi közepes erejű volt. Ennek megfelelő a keletkezett sérülések természete; a benyomatos koponyacsonttörés, durva keményagyburok-sérülés, agyzúzódás, ami közvetett életveszélyes állapotot eredményezett. A közvetett életveszély pedig szintén a halál reális lehetőségét hordozza.

Miután nem arról van szó, hogy a fejet ért eszközös bántalmazás jellemzően kis-közepes erejű ütésekből tevődött össze, melyek közé csupán egy nagyobb erejű ütés ékelődött; hanem a jellemzően közepes erejű ütések közül legalább 3-4 kifejezetten nagy erővel véghezvitt volt (amit a bútordarab szilánkos összetörése is igazol), a terhelt nyilvánvalóan számolhatott azzal is, hogy az adott eszközzel ilyen erővel a fejre ekkora számban mért ütései hatására akár a sértett halála is bekövetkezhet; s ezzel a lehetőséggel a pénz megszerzése érdekében közömbösen maradván cselekedett.

Az eljáró elsőfokú bíróság túlzott jelentőséget tulajdonított annak, hogy a cselekményt nem kísérték ölésre utaló kijelentések; továbbá azt a tényt is eltúlozta, hogy amikor a terhelt abbahagyta a sértett bántalmazását, nevezett a vérző sérülései ellenére még cselekvőképes állapotban volt.

Ezek a tények az eshetőleges ölési szándék fennálltát nem kérdőjelezik meg; az ölésre utaló kijelentéseknek ugyanis az egyenes ölési szándék megállapítása tekintetében lehet jelentőségük, márpedig a jelen esetben csak eshetőleges ölési szándék forgott fenn. Másrészt a sértett cselekvőképes állapota mellett való terhelti eltávozásnak sem tulajdonítható jelentőség, ugyanis a bántalmazás a terhelt részéről azért nem folytatódott akár a halálos kimenetelig, mert a célját elérte: a sértett a pénzét odaadta. Nincs ésszerű alap olyan feltevésre, miszerint ha a pénz átadása nem történik meg, ne folytatódott volna a halálos kimenetelig a sértett ütlegetése. Mindez a tény pedig azt jelenti, hogy a cselekmény az emberölésnek csak a távoli kísérlete.

Nem volt végül vitatott, hogy a terhelt az emberölés büntettét illetően különös visszaeső.

Ekként a terhelt terhére megállapított bűncselekmény - a támadott másodfokú határozat szerinti - minősítése törvényes.

Anyagi jogszabálysértés hiányában pedig a Kúria a kiszabott büntetés mértékének vizsgálatába nem bocsátkozhatott. Önmagában ugyanis a törvényi tételkeretben kiszabott büntetés felülvizsgálat tárgya nem lehet.

A Kúria ezért a támadott határozatot a Be. 426. §-ára figyelemmel hatályában fenntartotta; a bűnügyi költség tárgyában a Be. 429. § (1) bekezdésének zárófordulata szerint határozott.

A végzés elleni fellebbezést a Be. 3. § (4) bekezdése, a felülvizsgálatot a Be. 416. §-ának (4) bekezdés b) pontja kizárja. Az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtásának tilalmával kapcsolatos tájékoztatás a Be. 418. §-ának (3) bekezdésén alapul azzal, hogy a Be. 421. § (3) bekezdésére figyelemmel a Kúria az ugyanazon jogosult által ismételten, vagy a más jogosult által azonos tartalommal előterjesztett indítvány elutasítására vonatkozó határozat hozatalát mellőzheti.

Budapest, 2013. szeptember 10.

Dr. Belegi József s.k. a tanács elnöke, Dr. Székely Ákos s.k. előadó bíró, Dr. Márki Zoltán s.k. bíró.

A kiadmány hitelével:

tisztviselő
MV